

Uz reviju suvremenog turskog filma u Puli: Kaplanoglu, Kiziltan, Boulmetis, Aladag i Ceylan

ZAČINJEN ŽIVOT – PARADIGMA FILMSKE POETIKE

U sklopu Sajma knjige dobro se uklopila i revija suvremenog turskog filma u kinu Valli. Dobro iz razloga što daje uvid u ovu kinematografiju kroz djela i autore koji posljednjih godina osvajaju prije svega najvažnije europske nagrade, a ako tome dodamo i osvajanje publike pred malim ekranima nizom sapunica, očito je da ništa nije slučajno i da se jedan sistematski rad od teksta do filma na kraju itekako isplatio.

Premda su prikazani filmovi koje smo na neki način već upoznali – od »Meda« Semiha Kaplanoglua koji je osvojio »Zlatnog medvjeda« u Berlinu, »Takve, straha od Boga« Oezera Kizitana (nedavno prikazan i na malim ekranima), do »Strankinje« Feoa Aladaga koji je dobio Europsku nagradu u Berlinu 2010. – fil-

movi »Začiniti život« Tassosa Boulmetisa (grčko-turska koprodukcija koja je 2005. bila nominirana za Oscara) i »Tri majmuna« Nuri-ja Bilge Ceylana (najnagrađivanijeg autora u povijesti turskog filma s oko 50-ak nagrada), zavrjeđuju posebnu pažnju.

Začini života

Oni su na neki način paradigma turske filmske poetike, izraza i sadržaja, dugih kadrova i spore vožnje, u kojima prevladava tradicija kroz ambijent obitelji i naslijeđa te često odnos dje- da i unuka, manje oca i sina, kao izazov pred su- vremenošću, najprije prepoznate preko Fatiha Akina koji je tursku priču ispričao u Njemačkoj.

Upravo je film »Začiniti život« Tassosa Boulmetisa dobar primjer da se i političke, nacionalne, povijesne, kulturne i sve ostale razlike ili traume pogledaju iz kuhinje jedne obitelji, a ne s pozornica i govornica politike. Ono što vrijedi za odnos Turaka i Grka, vrijedi za mnoge druge, posebno na Balkanu, ali se

režiser fokusira na orijentalne mudrosti koje su svima zajedničke i nudi začine koji čine ži- vot. Dobro ih je ponekad promiješati, možda ponekad i namjerno pogriješiti i umjesto pa- pra dodati cimet, a ako je jelo nakon toga ukusno, koga briga ima li unutra soli.

»Amarcord« s ruba Mediterana

Eto, tako traumatične slike izgnanih Grka iz Turske (zbog ciparske krize) i Istanbula kao središta svijeta vidi Boulmetis, začinjavajući i govorom trenutne odnose na povijesnoj skali – ista obitelj u Turskoj govori Grčki, u Grčkoj i turski, a kada se opet nađu na starim mjesti- ma, prelaze na univerzalni engleski. Fanis (Georges Corraface) je unuk koji kuhanjem otkriva tajne života, a djed je inspiracija koja dodaje začine te na kraju sve miriše na mali »Amarcord« s ruba Mediterana.

Ima tu i one sapunaste romantike o po- novnom susretu starih nadanja, pritaje- nog humora kroz karakterne osobine liko-

va, onako da nitko nije smiješan, ali ni is- mijan, premda su teme suvremenog tur- skog filma, kao i u sapunicama, pune žr- tava silovanja i obeščaćenja koja traže osvetu i pravdu, prihvaćanja i pomirenja, dogovorenih brakova, poput sudbine liko- va u Aladagovom filmu »Strankinja« koji se odvija između Istanbula i Berlina, ali su ipak obiteljske priče te koje dominiraju.

Tako je u »Medu« između oca i sina meda- ra, u strahu od Boga u »Takvi«, posebno kod Ceylana u ponovnom susretu jedne obitelji i njenih malih laži... A da su ovo nove i izazov- ne teme u ponovno otkrivenom svijetu Sulej- mana Veličanstvenog najbolje pokazuje pre- puno kino. Za one koji žele i više od ovoga neka potraže i filmove autora poput Abdul- laha Oguza, Çagana Irmaka (Moj otac i moj sin), mlade redateljice Ilksen Bašarir (Ljubav na drugom jeziku), Orhana Oguza ili Orhana Eksikoya i Zeynela Dogana (Glas moga oca).

Mate ĆURIC